

نقش سازمان جهانی مالکیت فکری در ظرفیت‌سازی و ارتقای جایگاه

سازمان‌های مدیریت جمعی در نظام‌های حقوقی ملی

سجاد سلطانزاده^۱

چکیده

مدیریت جمعی در حوزه کپی‌رایت و حقوق مرتبط با ایجاد پلی میان حقوق و منافع صاحبان حق و مصرف‌کنندگان، نقش بسیار مهمی در ارتقای حمایت از مالکیت فکری و آثار اقتصادی ناشی از آن در جامعه، به ویژه در عصر دیجیتال، ایفا می‌کند. سازمان جهانی مالکیت فکری که امروزه یکی از اهداف خود را حمایت از مالکیت فکری در خدمت به توسعه اقتصادی کشورها اعلام می‌کند، با علم به نقش سازمان‌های مدیریت جمعی در حوزه کپی‌رایت و حقوق مرتبط، از حدود دو دهه پیش با ایجاد اداره‌ای به نام «اداره مدیریت جمعی کپی‌رایت» تحت نظر برنامه همکاری‌های توسعه‌ای این سازمان، به ایفای نقش در جهت ارتقای جایگاه سازمان‌های مدیریت جمعی در کشورهای عضو، به ویژه کشورهای در حال توسعه پرداخته است. واپس این نقش را از طریق تشویق تأسیس و ساماندهی این دسته از سازمان‌ها، ارائه مشورت‌های حقوقی، ظرفیت‌سازی، نهادسازی و تربیت نیروی انسانی و ارائه کمک‌های فنی و اداری ایفا می‌کند. در این مقاله برآنیم تا با بررسی اهمیت مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط به ویژه در دنیای دیجیتال جدید، دلایل و سابقه توجه سازمان جهانی مالکیت فکری به این موضوع را مرور کنیم و سپس اقدامات عملی سازمان جهانی مالکیت فکری در راستای ارتقای جایگاه این سازمان‌ها را مورد بحث قرار دهیم.

واژگان کلیدی

کپی‌رایت، حقوق مرتبط، مدیریت جمعی، نهادسازی، ظرفیت‌سازی

۱. دکترای حقوق بین‌الملل و رییس اداره قوانین و مقررات وزارت امور خارجه، تهران، ایران.

Email: ssoltan1352@yahoo.com

نوع مقاله: پژوهشی تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۲/۱۱ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۷/۱۵

مقدمه

مطابق تعاریفی که در اسناد پایه حقوق مالکیت فکری ارائه می‌شود کپی‌رایت «حمایت قانونی از حقوق پدیدآورنده یک اثر اصیل است که شامل دو دسته از حقوق، یعنی حقوق اقتصادی و حقوق اخلاقی (معنوی) می‌باشد» و حقوق مرتبط (مجاور^۱) «به حقوقی اطلاق می‌شود که به اجراکنندگان و تولیدکنندگان آوانگاشت‌ها و سازمان‌های پخش، در ارتباط با، به ترتیب، اجراها، آوانگاشت‌ها و پخش آن‌ها تعلق می‌گیرد». (وایپو، ۲۰۰۸ م.)

بنابراین بر اساس حمایت قانونی که به موجب اسناد حقوقی داخلی و بین‌المللی به این دسته از صاحبان حقوق ارائه می‌گردد، پدیدآورندگان آثار اصیل دارای حق انحصاری اعمال، منع و صدور اجازه برای انجام اقدامات خاص در ارتباط با این آثار هستند. روش سنتی و معمول مدیریت حقوق اقتصادی در حوزه کپی‌رایت و حقوق مرتبط انعقاد قراردادهای فردی بین صاحبان حقوق و مصرف‌کنندگان است، ولی امروزه به دلایل متعدد از جمله رشد فزاینده فناوری‌های اطلاعاتی و عرضه این محصولات در محیط دیجیتال، مدیریت انفرادی این حقوق در ارتباط با برخی آثار عملاً امکان‌پذیر نیست. از این رو مدیریت جمعی این حقوق و نقش سازمان‌های مدیریت جمعی در این زمینه از اهمیت به‌سزایی برخوردار است.

سازمان جهانی مالکیت فکری که در حال حاضر مدیریت اکثر کنوانسیون‌های بین‌المللی در زمینه کپی‌رایت و حقوق مرتبط^۲ را بر عهده دارد، در راستای مأموریت خود مبنی بر حمایت از مالکیت فکری در خدمت به منافع اقتصادی کشورهای عضو، به ویژه کمک به توسعه کشورهای در حال توسعه، با علم به نقش و جایگاه سازمان‌های مدیریت جمعی در این حوزه، توجه ویژه‌ای نسبت به تأسیس، تقویت و توسعه این سازمان‌ها در کشورهای عضو داشته است.

در این مقاله، با هدف بررسی امکان بهره‌گیری از کمک‌ها و حمایت‌های سازمان جهانی مالکیت فکری در ایجاد و تأسیس چنین سازمان‌هایی در کشورمان، به بررسی نقش سازمان جهانی مالکیت فکری در ظرفیت‌سازی و ارتقای جایگاه سازمان‌های مدیریت جمعی در نظام‌های حقوقی ملی و چگونگی ایفای این نقش می‌پردازیم. برای این منظور، ابتدا با بررسی اهمیت مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط به ویژه در دنیای دیجیتال جدید، دلایل و سابقه توجه سازمان جهانی مالکیت فکری به این موضوع را مرور می‌کنیم. سپس اقدامات عملی سازمان جهانی مالکیت فکری در راستای ارتقای جایگاه این سازمان‌ها را مورد بحث قرار خواهیم داد.

الف - اهمیت و نقش سازمان‌های مدیریت جمعی

در این مبحث با مروری بر تعریف مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط، به اهمیت این موضوع از بعد اقتصادی و اجتماعی و نیز نقش پررنگ‌تر این دسته از سازمان‌ها در پرتو پیشرفت‌های تکنولوژیک و عرضه آثار دارای حقوق مزبور در محیط دیجیتال می‌پردازیم تا دلایل توجه سازمان جهانی مالکیت فکری به این موضوع نمود بیشتری پیدا کند.

۱- مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط

مدیریت جمعی به معنی اعمال حقوق کپی‌رایت و حقوق مرتبط توسط سازمان‌ها و انجمن‌هایی است که منافع صاحبان چنین حقوقی را نمایندگی می‌کنند. (فیسور، ۲۰۰۲ م.) این سازمان‌ها یا انجمن‌ها، اغلب، در قوانین ملی کپی‌رایت به عنوان نهادهای مسؤؤل صدور مجوز معرفی می‌شوند.

چنانچه پیش‌تر اشاره شد، پدیدآورندگان آثار اصیل دارای حق انحصاری اعمال، منع و تجویز اقدامات خاص در ارتباط با این آثار هستند. روش سنتی و معمول

مدیریت حقوق اقتصادی در حوزه کپی‌رایت و حقوق مرتبط، انعقاد قراردادهای فردی است. این روش، هنوز در صنعت چاپ معمول است. با این وجود، به دلایل عملی، مدیریت انفرادی حقوق در ارتباط با برخی آثار خاص عملاً امکان‌پذیر نیست. به عنوان مثال، چنین امری در ارتباط با حقوق مربوط به اجرای عمومی یا پخش موسیقی، تکثیر و پخش مجدد برنامه‌های تلویزیونی از طریق سیستم کابلی میسر نیست، زیرا بسیار مشکل یا غیر ممکن خواهد بود که صاحب حق با تک‌تک ایستگاه‌های رادیویی یا تلویزیونی مذاکره کرده و برای استفاده از آثار خود اجرت دریافت نماید. به همین میزان، برای ایستگاه‌های رادیویی و تلویزیونی غیر عملی خواهد بود که با تک‌تک آهنگسازان و خوانندگان تماس گرفته و برای پخش آثار آنها اجازه بگیرند یا به آنها اجرت پرداخت کنند. به این دلیل مدیریت جمعی این حقوق از طریق سازمان‌های مدیریت جمعی ضرورت پیدا می‌کند. این سازمان‌ها از صاحبان حقوق مجوز می‌گیرند که حقوق آنها را به انحصار مختلف واگذار کنند و با عقد قراردادهایی در زمینه استفاده از این حقوق، اجرت‌های متعلقه را جمع‌آوری و توزیع نمایند. (اکسن، ۲۰۰۵ م.)

بدین ترتیب سازمان‌های مدیریت جمعی با برقراری پیوندهای مؤثر بین صاحبان حق و مصرف‌کنندگان، این تضمین را فراهم می‌کنند که صاحبان حقوق اجرت مورد انتظار برای استفاده از آثار خود را دریافت نمایند. این عمل انگیزه لازم برای تولید و خلاقیت هرچه بیشتر آهنگسازان، نویسندگان، موسیقی‌دان‌ها، خوانندگان و هنرپیشگان که جزء سرمایه‌های ارزشمند جامعه هستند، ایجاد می‌کند. نقش دیگر سازمان‌های مدیریت جمعی کمک به صاحبان کپی‌رایت و حقوق مرتبط برای استیفای حقوق خود (در صورت هرگونه نقض) هستند. مطابق قوانین کپی‌رایت بسیاری از کشورها، صاحبان حقوق از این اختیار برخوردار هستند که حقوق خود

را از طرق اداری و قانونی استیفا نمایند. صاحبان این حقوق می‌توانند با اخذ احکامی از دادگاه به بازرسی از محل‌هایی بپردازند که ممکن است شواهدی از تولید یا تصاحب آثار به سرقت‌رفته در آنجا وجود داشته باشد. حتی می‌توانند بر اساس احکام دادگاه فعالیت‌های سارقان را متوقف ساخته و مطالبه خسارت نمایند. با این وجود، تجربه نشان داده است که استیفاء حقوق صاحبان کپی‌رایت و حقوق مرتبط از طریق سازمان‌های مدیریت جمعی مؤثرتر است. این مسأله به ویژه برای صاحبان حق در کشورهای در حال توسعه که اغلب به اندازه طرف‌های خود در کشورهای توسعه‌یافته ثروتمند نیستند، بیشتر صدق می‌کند. (تجان کول، ۲۰۰۹ م.)

۲- بعد فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی مدیریت جمعی

مدیریت جمعی خدمت ارزشمندی به دنیای موسیقی و سایر هنرهای خلاق طریق می‌کند. از این طریق، پدیدآورندگان در قبال آثار خود پاداش دریافت کرده و در نتیجه، انگیزه و تمایل بیشتری نسبت به استفاده از استعداد‌های خود برای تولید آثار جدیدتر و بهتر نشان می‌دهند و در نتیجه به توسعه بخش فرهنگی کمک کرده و حتی موجب جذب سرمایه‌گذاران خارجی خواهند شد. از سوی دیگر، امکان دسترسی طیف گسترده‌تری از جامعه را به آثار فراهم می‌آورند. این عوامل آثار مطلوب غیر قابل انکاری بر اقتصاد کشورها خواهند داشت. در بسیاری از اقتصادهای عمده جهان صنعت فرهنگی تا حدود ۶٪ به تولید ناخالص ملی کمک می‌کند که درآمد ناشی از مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط بخش مهمی از این ۶٪ را تشکیل می‌دهد. (تجان کول، ۲۰۰۹ م.)

برخی سازمان‌های مدیریت جمعی انواع گوناگونی از حمایت‌های تأمین اجتماعی برای اعضای خود فراهم می‌آورند. این منافع اغلب شامل کمک به پرداخت هزینه‌های

درمان، حق بیمه و حقوق بازنشستگی یا سایر انواع درآمدهای تضمین‌شده بر اساس سابقه پرداخت حق عضویت از سوی اعضا می‌باشد. سازمان‌های مدیریت جمعی، همچنین با حمایت از فعالیت‌های فرهنگی گنجینه این‌گونه آثار را در سطح ملی و خارجی ارتقا داده و با برگزاری جشنواره‌های تأثر، مسابقات موسیقی، از تولید فولکور ملی و گلچین کردن موسیقی و سایر فعالیت‌ها حمایت می‌کنند. (وایپو، ۲۰۰۹ م.)

۳- سازمان‌های مدیریت جمعی و چالش‌های عصر دیجیتال

سازمان‌های مدیریت جمعی با چالش‌های عصر دیجیتال مواجه هستند. ادعاهایی از این قبیل که در عصر دیجیتال «کپی‌رایت کارایی ندارد» اغلب در ناتوانی مصرف‌کنندگان در استفاده قانونی از تولیدات حمایت شده نهفته است. در فضای اینترنت، مصرف‌کنندگان تولیدات دارای کپی‌رایت به آسانی می‌توانند به میلیون‌ها اثر یا بخش‌هایی از آن‌ها، شامل اسناد دولتی، مجلات حقوقی، علمی، پزشکی و سایر مجلات تخصصی، روزنامه‌ها و حتی محتوای موسیقی و آثار صوتی و تصویری دسترسی پیدا کنند.

هرچند دسترسی دیجیتال به آثاری که بر روی اینترنت قرار داده می‌شوند، نسبتاً آسان است (با وجود نیاز به معرفی کاربر و شاید پرداخت مبلغی به عنوان حق عضویت)، کسب حق استفاده از آن آثار فراتر از اولین استفاده (که معمولاً محدود به یک‌بار گوش دادن، تماشا یا خواندن تمام یا بخش‌هایی از آن اثر می‌باشد) بسیار دشوار است، مگر این‌که از قبل، بر اساس شرایط توافق‌شده، مجوز، حق عضویت یا به عنوان استثنای ویژه نسبت به حقوق انحصاری موجود در قوانین کپی‌رایت در سراسر جهان، چنین اجازه‌ای داده شده باشد، هرچند در برخی موارد این امر نتیجه عدم تمایل صاحبان حق به صدور مجوز استفاده می‌باشد، موارد

متعددی به چشم می‌خورد که به دلیل فقدان گزینه‌های صدور مجوز، استفاده مجاز از این آثار را عملاً بازنده هستند، صاحبان حق به این دلیل که نمی‌توانند دسترسی مجاز (کنترل‌شده) نسبت به آثارشان را فراهم نمایند و مصرف‌کنندگان به این دلیل که اغلب دسترسی مجاز و سهل به حق استفاده یا استفاده مجدد از آثار دیجیتال را ندارند.

به عبارتی دیگر، این ناتوانی برای «کنترل» به این معنی است که آثار کپی‌رایت به لحاظ قانونی در عرصه اینترنت غیر قابل دسترس هستند، اما واقعیت این است که بخش قابل توجهی از آثار دارای کپی‌رایت در فضای اینترنت وجود دارد و این بازار به هر صورت باید ساماندهی شود. با این ساماندهی، مصرف‌کنندگان حق دسترسی قانونی و استفاده اولیه و مجدد از آن آثار را خواهند داشت.

این استفاده‌ها شامل گذاشتن آثار در پایگاه‌های اطلاعاتی تجاری و آموزشی، ارسال از طریق ایمیل‌های گروهی، استفاده مجدد از تمام یا بخشی از آن برای تولید آثار دارای کپی‌رایت جدید، ذخیره‌کردن و توزیع آن‌ها می‌باشد. نویسندگان و سایر صاحبان آثار نیز به دنبال آن خواهند بود که محدودیت‌های منطقی بر این گونه استفاده‌ها تضمین گردد و مهم‌تر از آن در مواردی که مستحق دریافت اجرت هستند، بتوانند آن را دریافت نمایند. (جرویس، ۲۰۱۰ م.)

سازمان‌های مدیریت جمعی واسطه‌های بسیاری مهمی در این فرایند هستند. مهارت و دانش آن‌ها در زمینه حقوق کپی‌رایت و مدیریت اهمیت به سزایی در تضمین کپی‌رایت آثار در عصر دیجیتال دارد. این سازمان‌ها برای ایفای نقش کامل‌تر و مؤثرتر باید حق و اختیار لازم برای صدور مجوز استفاده دیجیتال از آثار محافظت‌شده را به دست بیاورند و بتوانند سیستم‌های اطلاعاتی لازم را در خصوص

مدیریت و صدور مجوز برای انجام وظایفی که همواره پیچیده‌تر می‌شود، ایجاد نمایند. (جرویس، ۲۰۱۰ م.)

در عصر جدید آثار دارای کپی‌رایت به طور فزاینده‌ای از طریق شبکه‌های جهانی نظیر اینترنت و به شکل دیجیتال عرضه می‌شوند. در نتیجه مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط توسط نهادهای دولتی، شبه‌دولتی و خصوصی مهندسی مجدد خواهند شد تا از مزیت‌های فناوری اطلاعات بهره‌مند شوند. ایجاد فرصت‌های روزافزون برای صاحبان حق توسط اینترنت و اختراع تولیدات چندرسانه‌ای بر شرایط حمایت، اعمال و مدیریت کپی‌رایت و حقوق مرتبط تأثیر می‌گذارد.

در دنیای دیجیتال قرن جدید، مدیریت حقوق ابعاد جدیدی به خود گرفته است. در حال حاضر آثار حمایت‌شده در هر جای دنیا به شکل دیجیتال درمی‌آیند و فشرده شده، دانلود، کپی و توزیع می‌شوند. قدرت رو به گسترش این شبکه، امکان ذخیره انبوه و تحویل آنلاین محصولات تحت حمایت را ممکن می‌سازد. امروزه، امکان دانلود محتوی یک کتاب یا گوش دادن به آن و نیز ضبط موسیقی از فضای سایبر به یک واقعیت تبدیل شده است. در حالی که این امر فرصت هنگفتی را فراهم می‌آورد، چالش‌هایی را نیز برای صاحبان حق و مصرف‌کنندگان و سازمان مدیریت جمعی ایجاد کرده است.

در سال ۱۹۹۶، دو معاهده تحت نظارت سازمان جهانی مالکیت فکری تدوین شد تا به چالش‌های حمایت و مدیریت کپی‌رایت و حقوق مرتبط در عصر دیجیتال پاسخ دهد. این معاهدات تحت عنوان «معاهدات اینترنتی» شهرت یافته‌اند. معاهده کپی‌رایت سازمان جهانی مالکیت فکری^۳ و معاهده اجراهای دیداری و شنیداری سازمان جهانی مالکیت فکری^۴ که به تعهدات مربوط به تدابیر حمایت فنی و مدیریت حقوق در محیط دیجیتال می‌پردازند، هنگام توزیع این آثار در

محیط اینترنت حمایت از صاحبان حق و پدیدآورندگان را تضمین می‌کنند. این معاهدات همچنین دربردارنده مقرراتی هستند که از قانون‌گذاران ملی می‌خواهد با منع واردات، تولید و توزیع تجهیزات یا ابزارهای غیر قانونی برای خنثی کردن تدابیر تکنولوژیک حمایتی، حمایت مؤثرتری از اقدامات فنی حمایتی به عمل آورند و اعمال مضر نسبت به حقوق سیستم‌های مدیریت اطلاعات را غیر قانونی اعلام کنند.

ب - نقش سازمان جهانی مالکیت فکری در ارتقای مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط

اهمیت اقتصادی رو به رشد پویایی فرهنگی صنعت کپی‌رایت که همراه با پیشرفت تکنولوژی و افزایش قابل توجه استفاده از آثار برخوردار از حمایت در محیط دیجیتال گردیده است، مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط را در قلب برنامه‌های حمایت از حقوق نویسندگان و آهنگسازان قرار داده است. با توجه به اهمیت و نقش این صنعت در اقتصاد کشورها در سراسر جهان، سازمان جهانی مالکیت فکری انگیزه‌های لازم برای طراحی یک سری فعالیت‌ها در حمایت از نقش این سازمان‌ها پیدا کرده است.

۱- سابقه موضوع

اهمیت فزاینده مدیریت مشترک کپی‌رایت و حقوق مرتبط در اواسط دهه ۱۹۷۰ از سوی ارکان صلاحیت‌دار سازمان جهانی مالکیت فکری و یونسکو که با موضوعات جدید کپی‌رایت ناشی از فناوری‌های نوین روبرو بودند، به رسمیت شناخته شد. در آن دوران، این دو نهاد، اغلب نشست‌های مشترکی برگزار می‌کردند و پروژه‌ها و دستور کارهای مشترکی داشتند، زیرا در آن مقطع زمانی، کنوانسیون

جهانی کپی‌رایت^۵ که تحت نظارت یونسکو اداره می‌شد، در مقایسه با امروز، نقش مهم‌تری در روابط بین‌المللی در حوزه کپی‌رایت داشت. برای مثال، ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی و نیز چندین کشور آمریکای لاتین صرفاً عضو این کنوانسیون بودند. با این وجود، از آن زمان تاکنون اکثریت قابل توجهی از کشورهای عضو کنوانسیون جهانی کپی‌رایت به کنوانسیون برن ملحق شده‌اند و از آن زمان بین کشورهای عضو هر دو کنوانسیون، کنوانسیون برن حاکم است. از این رو، اهمیت کنوانسیون UCC در حد قابل توجهی کاهش یافته است. (فیسور، ۲۰۰۲ م.)

۱-۱- معاهدات اینترنتی و مدیریت مشترک: در فوریه سال ۱۹۹۲، دفتر بین‌المللی سازمان جهانی مالکیت فکری گزارشی (سند کاری) تهیه و به دومین نشست کمیته کارشناسان کشورهای عضو این سازمان که برای تهیه «پروتکل کنوانسیون برن» دور هم جمع شده بودند، ارائه کرد. در این سند بر اهمیت روزافزون مدیریت مشترک تأکید شده و پیشنهاد گردیده بود که پروتکل کنوانسیون برن مقرراتی را در زمینه پنج موضوع مرتبط با هنجارهای جدید در زمینه مدیریت مشترک دربر داشته باشد تا بتواند به ایجاد شرایط بهتر، متوازن‌تر و شفاف‌تر در روابط بین‌المللی در زمینه کپی‌رایت کمک کند. پیشنهادهای مذکور عبارت بودند از:

- مداخله دولت در تعیین نرخ‌ها و شرایط صدور مجوز توسط سازمان مدیریت جمعی تنها زمانی و تا حدی مجاز باشد که برای جلوگیری از یا زدودن سوء استفاده واقعی، به ویژه سوء استفاده از موقعیت انحصاری دوفاکتو یک سازمان مدیریت جمعی باشد.

- باید پیش‌بینی شود که مبالغ جمع‌آوری‌شده توسط سازمان مدیریت جمعی حتی‌الامکان متناسب با استفاده واقعی از آثار آنها (پس از کسر هزینه‌های عینی مدیریت) بین صاحبان حق توزیع گردد.

- استفاده از مبالغ جمع‌آوری شده توسط سازمان مدیریت جمعی به نمایندگی از صاحبان حق بدون اجازه آن‌ها برای اهداف دیگری به جز توزیع بین آن‌ها و پوشش هزینه‌های واقعی مدیریت جمعی ممنوع گردد.

- صاحبان حقوق خارجی باید از همان رفتار برابر با اتباع دولت محل استقرار سازمان مدیریت جمعی برخوردار شوند (اصل رفتار ملی).

- قانون ملی صرفاً می‌تواند (به شیوه‌ای الزام‌آور) مدیریت جمعی آن دسته از حقوقی را تجویز کند که کنوانسیون برن تعیین شرایط اعمال آن‌ها را اجازه می‌دهد؛ این مواردی شامل مجوزهای غیر داوطلبانه (پخش، ضبط، تولید مجدد در موارد خاص و حقوقی که به هنرمندان یا وراث آن‌ها اعطا می‌شود که مبلغی را به خاطر فروش مجدد آثار هنری دریافت نمایند) توسط کنوانسیون می‌شوند.

ولی در نشست مذکور، زمان کافی برای ورود به این مباحث نبود و در دستور کار نشست سوم هم ده موضوع گنجانده شده بود که موضوع مدیریت مشترک در زمره آن‌ها نبود. همچنین علیرغم گنجانده شدن موضوع مدیریت مشترک در پیش نویس معاهده WCT، در کنفرانس دیپلماتیک دسامبر سال ۱۹۹۶ این موضوع مورد تصویب واقع نشد. (فیسور، ۲۰۰۲ م.)

با این وجود، این بدین معنی نیست که WCT و WPPT و مباحث مقدماتی پیرامون آن‌ها منجر به تغییراتی نشدند که می‌توانست بر آینده مدیریت مشترک و سایر سیستم‌های اعمال مشترک کپی‌رایت و حقوق مرتبط تأثیرگذار باشد. معاهدات مذکور و بیانیه‌های توافق شده، نحوه اعمال حقوق موجود و نیز استثنائات و محدودیت‌های پیش‌بینی شده را روشن نمودند و برخی حقوق را با الزامات جدید منطبق ساختند. واقع امر این است که تعهدات ایجاد شده جدید در زمینه حمایت از تدابیر تکنولوژیک و اطلاعات مربوط به مدیریت حقوق - به همراه به کارگیری

عملی این تدابیر - دارای اهمیت بیشتری هستند و می‌توانند شرایط فنی و حقوقی حمایت، اعمال و اجرای کپی‌رایت و حقوق مرتبط به صورت جمعی یا سایر اشکال مشترک را به طور بنیادین تغییر دهند. (فیسور، ۲۰۰۲ م.)

۲-۱- نشست بین‌المللی سویا اسپانیا: در پرتو تحولات جدید فنی و حقوقی

در زمینه اعمال فردی و مشترک حقوق، سازمان جهانی مالکیت فکری در ماه می ۱۹۹۷ یک نشست بین‌المللی را در شهر سویا اسپانیا با همکاری وزارت آموزش و فرهنگ این کشور و با حمایت انجمن ناشران و نویسندگان اسپانیا در خصوص اعمال و مدیریت کپی‌رایت و حقوق مرتبط در مواجهه با چالش‌های تکنولوژی دیجیتال برگزار کرد که در آن حدود ۴۰۰ نفر از ۵۰ کشور جهان شرکت کردند. در این نشست علاوه بر نمایندگان دولت‌ها، نمایندگان نویسندگان، اجراکنندگان، ناشران، تولیدکنندگان آوانگاشت‌ها، تولیدکنندگان آثار صوتی و تصویری، تولید کنندگان نرم‌افزار، سازمان‌های پخش، سازمان‌های توزیع کابلی و ارائه‌کنندگان خدمات اینترنتی حضور داشتند. موضوعات هیأت‌های مختلف این نشست عبارت بودند از: تأثیر تکنولوژی دیجیتال بر حمایت از اعمال کپی‌رایت و حقوق مرتبط، نقش دولت در ارتباط با اعمال و مدیریت کپی‌رایت و حقوق مرتبط، اعمال حقوق در ارتباط با تولیدات چندرسانه‌ای، ابزارهای تکنولوژیک حمایت و اطلاعات مدیریت حقوق، جایگزین‌های جدید برای مدیریت متمرکز، فروشگاه‌های ایستگاه واحد، مدیریت جمعی سنتی در مقابل تکنولوژی دیجیتال، مروری بر وضعیت کنونی مدیریت متمرکز و جمعی حقوق، مدیریت جمعی در کشورهای در حال توسعه.

نشست سویا چالش‌های مطروحه به واسطه محیط دیجیتال و شبکه‌ای شده نسبت به سیستم‌های مدیریت مشترک را معرفی و رئوس حوزه‌هایی را که باید پاسخ کافی نسبت به آن‌ها جستجو شود، تعیین نمود. در نشست مذکور از سازمان

جهانی مالکیت فکری خواسته شد یک مجمع دائمی تأسیس کند که در آن نمایندگان همه طرف‌های ذی‌نفع - ولو با منافع تا حدودی متعارض - بتوانند گرد هم آیند، تبادل اطلاعات کرده و هر جا لازم بود در خصوص اقدامات مشترک توافق نمایند. سازمان جهانی مالکیت فکری در پاسخ به این درخواست، یک کمیته مشورتی در زمینه مدیریت کپی‌رایت و حقوق مرتبط در شبکه‌های اطلاعاتی جهانی را تشکیل داد که چندین جلسه برگزار نمود. موضوع اعمال کپی‌رایت و حقوق مرتبط در این محیط فنی جدید - از جمله از طریق مدیریت مشترک و سایر سیستم‌های مشترک - نیز از جمله موضوعات مطرح در این جلسات بود. (وایپو، ۲۰۰۸ م.)

۲- ساختار سازمان جهانی مالکیت فکری برای ارتقای جایگاه سازمان‌های

مدیریت جمعی

با توجه به اهمیت نقش سازمان‌های مدیریت جمعی در توسعه کپی‌رایت، سازمان جهانی مالکیت فکری از طرق مختلف برای ارتقای این سازمان‌ها کوشیده است که از جمله فعالیت‌های عملی و اقدامات ساختاری آن می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

۱-۲- برنامه همکاری توسعه‌ای سازمان جهانی مالکیت فکری: در گذشته

نیز برنامه‌های همکاری توسعه‌ای سازمان جهانی مالکیت فکری مشتمل بر موضوعاتی از جمله توصیه به دولت‌ها در زمینه جنبه‌های قانون‌گذاری و اداری مدیریت جمعی، کمک به استقرار سازمان‌های مدیریت جمعی و توسعه بیشتر سازمان‌های موجود و نیز آموزش مقامات دولتی سازمان‌های کپی‌رایت ناظر بر سازمان‌های مدیریت جمعی و کارکنان خود آن سازمان‌ها می‌گردید. در برنامه‌های بعدی، این فعالیت‌ها فشرده‌تر شد و دامنه آن به حوزه‌های جدیدتر همکاری گسترش یافت.

۲-۲- تأسیس اداره مدیریت جمعی در سازمان جهانی مالکیت فکری:

اداره مدیریت جمعی کپی‌رایت^۶ به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر برنامه همکاری توسعه‌ای سازمان جهانی مالکیت فکری و تحت نظارت مستقیم معاون مدیر کل سازمان تشکیل شده و در ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای مدیریت جمعی حقوق نویسندگان، آهنگسازان و اجراکنندگان، در سطوح ملی و منطقه‌ای با کشورهای عضو همکاری می‌کند. این اداره از طریق همکاری، حمایت و با هماهنگی سایر بخش‌های سازمان جهانی مالکیت فکری، به ویژه دفاتر منطقه‌ای سازمان جهانی مالکیت فکری، آکادمی این سازمان و دایره حقوق کپی‌رایت به انجام این وظیفه می‌پردازد.

هدف اصلی این اداره جدید در سازمان جهانی مالکیت فکری تضمین این امر است که مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط کمک قابل توجهی به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای عضو می‌کند و منافع ملموسی برای پدیدآورندگان آثار فراهم می‌نماید. اداره مزبور برای پیگیری این هدف با همکاری اداره همکاری‌های توسعه‌ای و سایر ارگان‌های مربوطه در سازمان جهانی مالکیت فکری همکاری‌های فعالانه‌ای با دولت‌های در حال توسعه در زمینه استقرار، تقویت و نوسازی کردن این نهادها و انجمن‌های نویسندگان خواهد نمود. اگر سازمان جهانی مالکیت فکری در این زمینه موفق عمل کند با توجه به نقشی که مدیریت جمعی حقوق کپی‌رایت و حقوق مرتبط در توسعه فرهنگی، اقتصادی کشورها در سطح ملی و بین‌المللی ایفا می‌کند، کشورهای در حال توسعه اهمیت شایان توجهی نسبت به جایگاه سازمان‌های مدیریت جمعی داده و آن را ابزاری برای کمک به توسعه و رشد اقتصادی و فرهنگی تلقی خواهند نمود.

اداره مدیریت جمعی کپی‌رایت علاوه بر ارائه کمک‌های حقوقی به قانون‌گذاران ملی، سیاست‌های توسعه‌ای کشورهای در حال توسعه را مورد بررسی قرار داده و از نظر نیازهای اداری و فنی مورد ارزیابی قرار خواهد داد. برای این منظور، اداره مزبور علاوه بر به کارگیری همه امکانات در دسترس، امکان تبادلات فرامرزی، جریان اطلاعات بین مناطق مختلف، تبادل تجربه و معرفی رویه‌ها و روش‌های بهتر برای حل مشکلات مشابه را فراهم می‌سازد.

با توجه به ضرورت آگاه‌ساختن سیاست‌گذاران نسبت به اهمیت و نقش مدیریت جمعی در توسعه اقتصادی و ارتقای مداوم خلاقیت و نیز حفظ حقوق فرهنگی شامل سنت‌های فولکلور، حمایت لازم برای نهادسازی از طریق تقویت ظرفیت‌ها در سطوح ملی، منطقه‌ای و زیرمنطقه‌ای، به وسیله سازماندهی سمینارهای ملی، منطقه‌ای و سایر نشست‌ها از جمله دیدارهای مطالعاتی در اختیار کشورها قرار خواهد گرفت. اداره مدیریت جمعی سازمان جهانی مالکیت فکری این رسالت را از طریق تجارب و مهارت‌های به دست‌آمده از دفاتر منطقه‌ای سازمان جهانی مالکیت فکری، تجارب کشورهای صنعتی و مراجعه به کارشناسان و متخصصان بین‌المللی انجام می‌دهد.

۳-۲- همکاری درون سازمانی و فراسازمانی اداره مدیریت جمعی: اداره

مدیریت جمعی سازمان جهانی مالکیت فکری برای انجام وظایف تعریف‌شده همکاری گسترده‌ای با ارگان‌های مختلف داخل سازمان جهانی مالکیت فکری از جمله اداره همکاری برای توسعه^۸، اداره حقوق کپی‌رایت، بخش اطلاعات مالکیت صنعتی، دفاتر منطقه‌ای، آکادمی سازمان جهانی مالکیت فکری و سایر ارکان مربوطه دارد. به علاوه، این اداره ارتباطات گسترده‌ای با نهادهای خارج از سازمان جهانی مالکیت

فکری از جمله سازمان‌های تخصصی غیر دولتی و نیز مؤسسات تخصصی ملی و منطقه‌ای نیز برای انجام بهتر و مؤثرتر وظایف خود برقرار نموده است. (وایپو، ۲۰۰۶ م.) اداره مدیریت جمعی سازمان جهانی مالکیت فکری با همکاری دفاتر منطقه‌ای به انجمن‌های نویسندگان و سازمان‌های مدیریت جمعی در کشورهای عضو کمک می‌کند که پایگاه‌های اطلاعاتی و بایگانی خود را تشکیل و تقویت نمایند، مقررات مربوط به توزیع را کارآمدتر نموده و تجهیزات رایانه‌ای خود را از نظر نرم‌افزاری و سخت‌افزاری تقویت نمایند و نظام تأمین اجتماعی و نیز ارتباط آن‌ها با سازمان‌های مشابه در کشورهای دیگر را فراهم نمایند. برای این منظور، اداره مربوطه در سازمان جهانی مالکیت فکری با سازمان‌های غیر دولتی متخصص در این حوزه نظیر CISAC، AEPO، IFRRO، LATINAUTOR و... همکاری می‌کند که این سازمان‌ها نقش مهمی در زمینه مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط دارند. اداره مدیریت جمعی سازمان جهانی مالکیت فکری شبکه‌ای با سازمان‌های غیر دولتی شریک ایجاد و ترتیبات لازم را برای استفاده از تخصص آن‌ها فراهم نموده است. همچنین نشست‌های دوره‌ای با این سازمان‌ها برگزار می‌نماید تا پیشرفت‌های حاصله را ارزیابی و موانع و محدودیت‌ها را شناسایی نماید.

۳- روش‌ها و ابزارهای سازمان جهانی مالکیت فکری برای حمایت از سازمان‌های

مدیریت جمعی

دفتر بین‌المللی سازمان جهانی مالکیت فکری ابزارها و روش‌های متنوعی برای حمایت و تقویت مدیریت جمعی در کشورهای در حال توسعه در مواجهه با چالش‌های عصر جدید در اختیار دارد. این ابزارها طیف گسترده‌ای را شامل می‌شود که عبارت است از مساعدت حقوقی، ظرفیت‌سازی، نهادسازی، توسعه منابع انسانی و

کمک‌های خاص تر فنی و اداری، نظیر اجرای پروژه‌های اتوماسیون. (وایپو، ۱۹۹۹ م.) در ادامه به بررسی مختصر هر یک از این موارد می‌پردازیم.

۱-۳- **مساعدت حقوقی:** بخش حقوق کپی‌رایت در بخش برنامه همکاری توسعه‌ای سازمان جهانی مالکیت فکری، به درخواست دولت‌ها و سازمان‌های بین‌الدولی منطقه‌ای، از طریق تهیه و ارائه پیش‌نویس قوانین یا توضیح و اظهار نظر در خصوص قوانین و مقرراتی که به موجب مفاد آن‌ها سیستم‌های مدیریت جمعی مناسب قابل استقرار هستند، کمک‌های حقوقی در اختیار مقامات ملی کشورهای عضو قرار می‌دهد. تهیه پیش‌نویس قوانین نمونه به عنوان دستورالعمل نحوه دستیابی به اهداف توسعه یک نظام کارآمد حمایت از کپی‌رایت و حقوق مرتبط، هماهنگی با کنوانسیون‌های بین‌المللی تحت نظارت سازمان جهانی مالکیت فکری، یکی از اقدامات متصور در این زمینه می‌باشد.

این قوانین نمونه در تسهیل فعالیت‌های نهادهای مدیریت جمعی نیز به کار گرفته می‌شوند. سازمان جهانی مالکیت فکری در ارائه کمک‌های حقوقی به کشورهای عضو، دیدگاه‌های حقوقی غالب در آن کشور و نیز الزامات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آن‌ها را در نظر می‌گیرد. علاوه بر تهیه پیش‌نویس قوانین یا ارائه نقطه‌نظر درباره این قوانین، همکاری سازمان جهانی مالکیت فکری با کشورهای عضو در زمینه حقوقی می‌تواند به شکل مأموریت‌های سازمان جهانی مالکیت فکری برای ارائه مشورت به نمایندگان دولت‌ها و در برخی موارد، شامل سفرهای مطالعاتی مقامات دولتی به ژنو باشد.

بخش حقوق کپی‌رایت سازمان جهانی مالکیت فکری، همچنین به کشورهای عضو متقاضی در زمینه تضمین انطباق قوانین ملی‌شان با مقررات مرتبط موافقت‌نامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری، کنوانسیون برن و کنوانسیون‌های مربوط

به حقوق مرتبط مشورت می‌دهد تا مفاد آن‌ها با مقررات معاهده کپی‌رایت سازمان جهانی مالکیت فکری و معاهده سازمان جهانی مالکیت فکری در خصوص اجراکنندگان و آوانگاشت‌ها مطابقت داشته باشد. در واقع، بر اساس قانون مناسب ملی کشورهاست که فرایند توسعه برای ایجاد و تقویت مؤسسات ملی برای مدیریت جمعی حقوق کپی‌رایت و حقوق مرتبط می‌تواند آغاز گردد.

۲-۳- ظرفیت‌سازی: توسعه منابع انسانی و نهادسازی: هدف اصلی برنامه‌های آموزشی در زمینه مدیریت جمعی کپی‌رایت و حقوق مرتبط تخصصی کردن تجارت از طریق ایجاد یا توسعه انجمن‌های نویسندگان در کشورهای در حال توسعه است. مخاطبین این برنامه‌های آموزشی، صاحبان حقوق، مصرف‌کنندگان این آثار و کارکنان انجمن‌های نویسندگان و عموم مردم در کل می‌باشد. این آموزش‌ها از طریق برگزاری سمینارهای ملی یا منطقه‌ای و در سطوح مختلف مقدماتی و پیشرفته یا دوره‌های عملی برای مدیران تخصصی این انجمن‌ها برگزار می‌گردد. برنامه‌های آموزش انفرادی در سطوح بالا نیز در پاسخ به نیازهای خاص مقامات ملی و بنا به درخواست آن‌ها ترتیب داده می‌شود.

ارتقای آگاهی عمومی، به ویژه مقامات دولتی، نسبت به اهمیت کپی‌رایت و حقوق مرتبط در کشورهای در حال توسعه دارای اهمیت و مطلوبیت بالایی است. مشروعیت اعمال این حقوق که از طریق سازمان‌های مدیریت جمعی انجام می‌شود، نه تنها به وجود قوانین کافی در زمینه کپی‌رایت در سطح ملی، بلکه به درک عمومی نسبت به توجیه و دلایل عینی ضرورت وجود نظام‌های مدیریت جمعی بستگی دارد. هم صاحبان حقوق و هم مصرف‌کنندگان باید نسبت به حقوق و تعهدات خود آگاه باشند. افکار عمومی نیز باید نسبت به منافع که پدیدآورندگان و بخش مولد جامعه می‌توانند از یک نظام مدرن و کارآمد مدیریت جمعی کپی‌رایت

به دست آورند و از این طریق به تأمین اهداف اجتماعی و اقتصادی کشور، به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر راهبرد توسعه، مساعدت نمایند، حساسیت داشته باشند. با توجه به ظهور تکنولوژی‌های جدید، سطح دانش و تخصص کارکنان سیستم‌های مدیریت جمعی در کشورهای در حال توسعه همواره نیازمند تقویت مستمر و به روز شدن است. در همین راستا، برنامه‌های آموزشی ویژه و مناسب حال این نیروهای فنی از سوی سازمان جهانی مالکیت فکری ارائه می‌گردد.

در ارتباط با نهادسازی، تردیدی وجود ندارد که این امر تنها راه حمایت و حفظ ظرفیت‌های مدیریت جمعی است. در واقع، یک سازمان مدیریت جمعی کارآمد و مورد احترام که مسؤولیت صیانت از حقوق و منافع نویسندگان و جمع‌آوری و توزیع عواید مالی را بر عهده می‌گیرد، می‌تواند به ارتقای آموزش و فرهنگ در سطح ملی و تبادل فرهنگی در سطح بین‌المللی کمک کند. خلاصه کلام این‌که، یک سرویس‌دهنده موفق، سنگ زیرین نظام کپی‌رایت می‌باشد. در این راستا، ارائه کمک‌های فنی و اداری ارزش و اهمیت قابل توجهی دارد.

۳-۳- کمک‌های فنی و اداری: با توجه به تحول ابزارهای فنی در اختیار سازمان‌های مدیریت جمعی، توجه به روزآمد کردن این نیازها حائز اهمیت است. تطبیق زیرساخت‌ها برای فعالیت مؤثر این سازمان‌ها یک ضرورت است. سیستم‌های رایانه‌ای مناسب و مدرن لازم است تا پایگاه‌های اطلاعاتی مدرن برای جمع‌آوری و توزیع اجرت ایجاد شود و سایر امور مربوط به مصرف‌کنندگان و فعالیت‌های مرتبط با کتابداری و... به نحو احسن به انجام برسد.

دفتر بین‌المللی سازمان جهانی مالکیت فکری به تسهیل دریافت تجهیزات رایانه‌ای و نرم‌افزارهای لازم توسط سازمان‌های مدیریت جمعی در کشورهای در حال توسعه کمک می‌کند و آموزش‌های لازم را در خصوص سیستم‌های جدید و

حفاظت و تعمیر و نگهداری آن‌ها در اختیار می‌گذارد. با توجه به آثار تکنولوژی دیجیتال، سازمان جهانی مالکیت فکری، همچنین برای توسعه استانداردهای فنی برای انتشار اطلاعات مربوط به مالکیت فکری از طریق شبکه‌های دیجیتال، نظیر شبکه اطلاعات جهانی سازمان جهانی مالکیت فکری معروف به «WIPOnet» تلاش می‌کند. این شبکه خدماتی، اطلاعاتی را در خصوص مسایل مربوط به سیستم‌های مدیریت جمعی به کشورهای در حال توسعه ارائه می‌کند. (وایپو، ۲۰۰۸ م.)

نتیجه‌گیری

با توجه به آنچه گذشت، بدیهی است که برای ایجاد و اداره یک نظام پایدار و کارآمد کپی‌رایت، به ویژه در عصر دیجیتال، وجود سازمان‌های مدیریت جمعی مدرن یک نیاز ضروری است و با توجه به نقشی که نظام کپی‌رایت و به تبع آن سازمان‌های مدیریت جمعی در توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشورها ایفا می‌کنند، کشورهای در حال توسعه از جمله کشورمان نیاز به تأسیس و توسعه سازمان‌های مشابه دارند. با توجه به سابقه و وظایفی که سازمان جهانی مالکیت فکری در زمینه ارتقای آگاهی نسبت به نقش و جایگاه این نوع سازمان‌ها و ارائه کمک‌های مختلف حقوقی، فنی، اداری و ظرفیت‌سازی و توسعه منابع انسانی ایفا می‌کند، کشورمان می‌تواند از طریق همکاری‌های مشترک و درخواست مساعدت از این سازمان و در چارچوب برنامه‌های مختلف آموزشی، برگزاری سمینارهای منطقه‌ای و... از تجربه و امکانات این سازمان برای فرهنگ‌سازی درباره فعالیت این سازمان‌ها و ایجاد مبانی حقوقی و قانونی برای تشکیل و فعالیت آن‌ها استفاده نماید. مقامات سازمان جهانی مالکیت فکری در فرصت‌های مختلف نسبت به ارائه تسهیلات و همکاری‌های لازم در این زمینه اظهار آمادگی کرده‌اند.

پی‌نوشت‌ها

1. Related (Neighboring) Rights

۲. این معاهدات در حال حاضر عبارتند از: کنوانسیون برن، (۱۸۸۶ م.) کنوانسیون رم، (۱۹۶۱ م.) کنوانسیون آوانگاشت‌ها، (۱۹۷۱ م.) کنوانسیون ماهواره‌ها، (۱۹۷۴ م.) موافقت‌نامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری، (۱۹۹۴ م.) معاهده کی‌رایت وایپو، (۱۹۹۶ م.) معاهده وایپو در خصوص اجراهای نمایشی و آوانگاشت‌ها، (۱۹۹۶ م.) معاهده پکن درباره اجراهای دیداری و شنیداری (۲۰۱۲ م.) و معاهده مراکش در خصوص نابینایان. (۲۰۱۳ م.)

3. WCT

4. WPPT

5. UCC: Universal Copyright Convention

6. One-Stop Shop

7. CCMD: Copyright Collective Management Division

8. Cooperation for Development Sector

فهرست منابع

Ficsor, M. (2002). *Collective Management of Copyright and Related Rights*. Geneva: WIPO Publication, 3, 18, 33-34

Gervais, DJ. (2010). *Collective Management of Copyright and Related Rights*. The Netherlands: Kluwer Law International, 25.

Olsson, H. (2005). *WIPO National Seminar on Copyright, Related Rights and Collective Management*. 2. WIPO/CR/KRT/05/4. Available at: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/arab/en/wipo_cr_krt_05/wipo_cr_krt_05_4.pdf. Last visited 22 June 2011.

Tejan-Cole, A. (2009). *Collective Management of Copyright and Related Rights*. 6-7. Available at: www.belipo.bz/collectivemanagement/. Last visited 22 June 2011.

WIPO. (1999). *Promotion and Development of Collective Management of Copyright and Related Rights*. PCIPD/1/7. Available at:

http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=1020. Last visited 22 June 2011.

WIPO. (2006). *Collective Management of Copyright and Related Rights*. Available at: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/450/wipo_pub_1450cm.pdf. Last visited 22 June 2011.

WIPO. (2008). *WIPO Intellectual Property Handbook*. 50, 387, 392. Available at: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/489/wipo_pub_489.pdf. Last visited 22 June 2011.

WIPO. (2009). *What is Intellectual Property?*. 9-10. Available at: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/450/wipo_pub_450.pdf. Last visited 22 June 2011.

یادداشت شناسه مؤلف

سجاد سلطان‌زاده: دکترای حقوق بین‌الملل و رییس اداره قوانین و مقررات وزارت امور خارجه، تهران، ایران.

پست الکترونیک: ssoltan1352@yahoo.com

WIPO's Role in Capacity Building and Promotion of Collective Management Organizations in Domestic Legal Systems

Sajad Soltanzadeh

Abstract

Collective management in the area of copyright and related rights, bridging the gap between the rights and interests of the right holders and users, plays an important role in the promotion of intellectual property rights and its positive economic implications in the society, in particular on digital age. World Intellectual Property Organization (WIPO) which serves the economic development of the member states through protection of IP rights, has established an office named Copyright Collective Management Division (CCMD) to enhance collective management organizations in member states, especially in developing world, acknowledging the importance of role played by these organizations in the area of copyright and related rights. This office functions under the auspice of Development Cooperation Program since two decades ago. WIPO plays this role by encouraging the establishment and structuring of such organizations, providing legal advisers, capacity building, and institution building and training human resources as well as offering technical and administrative assistance. This article seeks to examine the collective management of copyright and related rights particularly in new digital era, and further reviews the background and reasons of the WIPO's involvement in this regard. The article also studies the measures taken by WIPO to upgrade the status of these organizations.

Keywords

Copyright, Related Rights, Collective Management, Capacity Building, Institution Building